

УДК 339.9:330.322

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ

Цзян Пань, аспірант (ННІ «Каразінська школа бізнесу» ХНУ імені В.Н. Каразіна)

Встановлено, що на сучасному етапі важливого значення набуває створення організаційно-економічних умов для інвестиційно-інноваційного розвитку територій та регіонів, що можливо реалізувати шляхом розбудови такої інноваційної інфраструктури як технологічні та індустріальні парки. Досліджено вітчизняний досвід створення різного роду суб'єктів інноваційної інфраструктури, у т.ч. законодавчого забезпечення їх функціонування та інструментів державної підтримки їх створення. Розглянуто приклади світового досвіду розбудови технопарків. Обґрунтовано доцільність створення індустріального парку та віртуальної цифрової інфраструктури забезпечення його діяльності як базису активізації інвестиційно-інноваційного розвитку територій та регіонів.

Ключові слова: інвестиційно-інноваційний розвиток, територія, організаційно-економічні умови, індустріальний парк, технопарк.

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC ASPECTS OF MANAGING INVESTMENT AND INNOVATIVE DEVELOPMENT OF TERRITORIES

*Jiang Pan, postgraduate student (Karazin Business School,
VN Karazin Kharkiv National University)*

Taking into account the significant potential of innovations as a basis for improving product quality, saving costs, increasing labor productivity, ensuring innovative and technological modernization of production, it is very important to create organizational and economic conditions for generating, reproducing and using innovations to increase the pace of economic development of territories. It is established that the creation of organizational and economic conditions for investment and innovative development of territories and regions can be implemented by developing such innovative infrastructure as technological and industrial parks. The article examines the domestic experience of creating various subjects of innovation infrastructure, including legislative support for their functioning and tools for state support for their creation. It is determined that despite the presence in the country of significant research and educational potentials, a strong industrial and production base,

experience in creating innovation and production structures, including technological and industrial parks, and the regulatory framework for their regulation, it has not yet been possible to build an effective network of innovation infrastructure. Despite a significant number of such entities, the effectiveness of their functioning remains at a rather low level. Examples of world experience in the development of technoparks are considered. The expediency of creating an industrial park and virtual digital infrastructure for ensuring its activities as a basis for activating investment and innovative development of territories and regions is substantiated. It is proved that the use of digital technologies in investment and innovation activities can increase the adaptability of elements of innovation infrastructure to external changes and reduce the cost of forming and developing such facilities. In addition, such a digital platform will allow you to create interactive maps of the placement of innovative infrastructure and features of cooperation between partners, identify leaders in science and high-tech business, contain information about various events (fairs, exhibitions, conferences, etc.), expand the commercial application of R & D results and opportunities for investors when searching for projects, track the results of innovative projects, and ensure the protection of intellectual property.

Keywords: *investment and innovation development, territory, organizational and economic conditions, industrial park, technopark.*

Постановка проблеми. На сьогодні інновації виступають ключовим драйвером економічного та соціального зростання. Впровадження інноваційних рішень сприяє ефективній модернізації соціально-економічних систем, у т. ч. і регіонів та територій, забезпеченню збалансованого просторового розвитку країни, нівелюванню міжрегіональних диспропорцій у рівні та якості життя населення. Доцільність інтенсифікації процесів впровадження інновацій обумовлена і загостренням конкуренції на глобальних ринках та потребою забезпечення конкурентоспроможності національних виробництв.

Зважаючи на суттєвий потенціал інновацій як базису покращення якості продукції, економії витрат, зростання продуктивності праці, забезпечення інноваційно-технологічної модернізації виробництва вельми актуального набуває значення створення організаційно-економічних умов для генерування, відтворення та використання інновацій для підвищення темпів економічного розвитку територій. З огляду на сказане доцільно приділити увагу питанню підвищення ефективності інноваційних та інвестиційних процесів за рахунок

формування суб'єктів інноваційної інфраструктури в регіонах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формуванню організаційно-економічного базису інноваційного розвитку соціально-економічних систем, у т.ч. регіонів та територій, приділяє увагу широке коло вчених. Особливого зацікавлення викликають наукові праці В. Диканя, О. Зельдіна, М. Корінь, Т. Кублікова, І. Кузнецова, В. Родченко, Ю. Прус, М. Стегней та ін. [1-6]. Поряд з цим недостатньо розглянутим залишається питання формування дієвого організаційно-економічного базису стимулювання інноваційних та інвестиційних процесів на рівні розвитку територій, що і визначило доцільність проведення досліджень у даному напрямі.

Метою статті є дослідження вітчизняного досвіду та світових тенденцій розбудови інноваційної інфраструктури і обґрунтування доцільності створення індустріальних парків як базису активізації процесів інвестиційно-інноваційного розвитку територій та регіонів.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день однією з ключових проблем, що потребує нагального

вирішення, є створення умов для подолання диспропорційності розвитку окремих територій і використання наявного в регіоні потенціалу для стимулювання процесів інноваційного зростання. Реалізація вектору інноваційного розвитку регіону можлива на основі створення інноваційної інфраструктури, що забезпечить ефективний трансферт результатів наукової діяльності до реального сектору економіки і цим самим сприятиме створенню нових інноваційних підприємств.

Однак, незважаючи на наявність у країні значного науково-дослідного та освітнього потенціалів, потужної промислово-виробничої бази, досвіду створення інноваційно-виробничих структур, у тому числі технологічних та індустріальних парків, нормативно-правової основи їх регулювання, нині не вдалося побудувати дієву ефективну мережу інноваційної інфраструктури. Незважаючи на значну кількість таких суб'єктів ефективність їх функціонування залишається на досить низькому рівні. Наразі в Україні створено та функціонують: 47 індустріальних парків, включених до відповідного реєстру, та інші незалежно функціонуючі; 16 технопарків; 24 центри інновацій та технологічного трансферу; 22 інноваційних центри; 38 центрів комерціалізації; 24 інноваційних бізнес-інкубатори, 1 інвестиційно-технологічний кластер; понад 30 кластерів; 1 інноваційно-виробниче об'єднання; стартап-школи, інкубаційні програми, центри інтелектуальної власності, венчурні та інвестиційні фонди, центри науково-технічної та економічної діяльності тощо [7]. Однак, їх інноваційна активність є вкрай низькою. Свідченням цього є динаміка реалізованих проєктів. Протягом 2006-2018 рр. було зареєстровано лише 16 інноваційних проєктів. При цьому технологічні парки не реалізовували проєкти взагалі. У 2017 р.

лише 40 % наукових парків реалізовувало проєкти. Як свідчать дані моніторингу реалізації пріоритетних напрямів інноваційної діяльності коштів з державного бюджету на інноваційну інфраструктуру не виділялося [8].

Як свідчить світовий досвід розбудови інноваційної інфраструктури, найбільш дієвими наразі є індустріальні та технологічні парки, а також інноваційні центри та бізнес-інкубатори. Так, цікавим є досвід створення індустріального парку Tahoe-Reno Industrial Center (TRIC), побудованого у США. Компанії Tesla та Panasonic побудували в ньому найбільший завод з виробництва літійонних акумуляторів. Серед інших резидентів парку є такі компанії, як Google, Blockchains, Walmart та Switch. TRIC функціонує як державно-приватне партнерство, в якому приватні власники побудували необхідну інфраструктуру [4]. Загалом у США функціонує близько 300 таких структур, у світі налічують понад 700. Якщо для США характерним є саме створення технопарків і технополісів, то в європейських країнах поширена практика інноваційної співпраці в рамках технологічних інкубаторів та центрів. Наприклад, у Німеччині технологічні інкубатори є ключовими об'єктами технопарків і саме завдяки їх ефективній роботі створюється значна кількість стартапів і відповідно робочих місць. В Угорщині налічується понад 160 індустріальних парків, що продукують 25 % загальних обсягів промислового виробництва, а також 40 % промислової продукції на експорт [4].

Активна державна політика з розбудови інноваційної інфраструктури, зокрема технопарків, проводиться і в Китаї. Окрім розробленої програми «Made in China 2025» представлено напрями та інструменти розвитку національних технопарків. Завдяки державній підтримці високотехнологічних підприємств наразі близько 50 % експорту складає продукція машинобудування та електроніки. Також,

створюються при залученні інвестицій з Китаю технопарки і на території інших країн. Суттєвою є інвестиційна присутність Китаю і в Україні. Зокрема відновлювані джерела енергії стали галуззю з найбільшою часткою китайського капіталу в Україні. Державна Китайська національна група будівельних матеріалів (CNBM) володіє десятима сонячними електростанціями в Миколаївській та Одеській областях. Їх загальний акціонерний капітал становить 1,761 млрд грн (63 млн дол.). Китайська національна корпорація зернових, олійних і харчових продуктів (COFCO) володіє значними активами в українському сільському господарстві. У 2015 р. компанія придбала Noble Agri, міжнародну сільськогосподарську корпорацію з активами в Україні. COFCO відповідає за 50 % українського експорту кукурудзи до Китаю. Водночас корпорація є одним з найбільших роботодавців в українському сільському господарстві та одним з найбільших інвесторів в українську сільськогосподарську інфраструктуру. Корпорація має кілька дочірніх підприємств: Дунайська судоходно-стивідорна компанія – логістичний комплекс у Миколаєві, що включає портові споруди, зерносушарки і елеватор; Маслоекстракційний завод «Сателіт» у Маріуполі, обладнаний сепараторами і сховищами для зерна і соняшнику; «Белгравія» та «Юнігрейн-Базис» – олійні підприємства з елеваторами і зерносушарками в Дніпропетровській області; Новоолексіївській елеватор – зерносховище в Херсонській області. З 2008 р. компанія інвестувала в економіку України більше 200 млн дол. Це інвестиції в модернізацію маслопереробного заводу в Маріуполі, будівництво зернового терміналу в Миколаївському порту і восьми елеваторів по всій країні. Розширюється співробітництво України та Китаю і у сфері науки та освіти. Сформований Українсько-китайський

центр завдяки співпраці з 15 китайськими університетами та 4 коледжами сприяє отриманню подвійних дипломів на всіх рівнях освіти серед українських студентів, здійснює програму China Study і є платформою для співпраці між студентами, підприємствами та університетами України та Китаю в галузі науки і технологій [9].

Про технопарки вперше в Україні на законодавчому рівні заговорили у 1996 р., що було відображено в Розпорядженні Президента України [10]. У свою чергу, у 1999 р. було прийнято Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», який визначив правові та економічні засади запровадження та функціонування технологічних парків. При цьому було законодавчо закріплено визначення технопарку як юридичної особи або групи юридичних осіб, що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів з метою створення організаційних засад виконання проектів технологічних парків з виробничого впровадження наукоємних розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції [11]. Відповідним законом було передбачено створення в Україні в 2000-2001 рр. перших технопарків: «Інститут електрозварювання імені Є. О. Патона» (Київ), «Інститут монокристалів» (Харків), «Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка» (Київ). Такі структури звільнялися від сплати ПДВ і податку на прибуток. Найбільші обсяги бюджетної підтримки технопарків зафіксовано у 2003-2004 рр. – 128,3 та 172,9 млн грн відповідно. У 2005 р. бюджетне фінансування технопарків становило 34,2 млн грн, а починаючи з 2008 р. і до тепер фінансування технопарків державою було майже припинене [4].

Щодо індустріальних парків, то їх створення в Україні започатковано прийняттям відповідного закону у червні 2012 р. Однак, попри значну кількість індустріальних парків, успішність їх функціонування вкрай низька. І досі відсутні успішні проєкти, реалізовані в межах індустріальних парків. Причин такої негативної динаміки доволі багато. Проте слід зосередити увагу на ключових з них: по-перше, це відсутність дієвих інструментів державного стимулювання облаштування та функціонування індустріальних парків, у т. ч. фінансових та митних стимулів, низька зацікавленість інвесторів у реалізації проєктів у межах правового режиму індустріальних парків, забюрократизованість і корумпованість системи державного регулювання процесів створення і розвитку індустріальних парків. На сьогодні до перелічених бар'єрів створенню такого роду інноваційної інфраструктури додалися і виклики, зумовлені активними бойовими діями, нестабільною воєнно-політичною та соціально-економічною ситуацією в країні [1].

Поряд з цим, не дивлячись на вкрай складні умови для розвитку підприємств, наразі перелік індустріальних парків поповнився новими суб'єктами. Зокрема у 2022 р. за новою процедурою створення парків було зареєстровано 4 нових суб'єкти і наразі в Реєстр індустріальних парків включено 55 промислових майданчиків. У значній мірі поживаленню процесів розбудови індустріальних парків сприяли нормативно-правові зміни 2021-2022 рр., які законодавчо закріпили інструменти державного стимулювання процесів створення індустріальних парків у країні. Зокрема у 2021 р. шляхом внесення відповідних змін до Закону України «Про індустріальні парки» було закріплено здійснення компенсації витрат на підключення і приєднання до інженерно-транспортних мереж, а також надання податкового й митного стимулювання, що дало поштовх для

розвитку концепції індустріальних парків. У свою чергу, у липні 2022 р. було законодавчо закріплено податкові та митні пільги для учасників індустріальних парків, зокрема: звільнення від податку на прибуток на 10 років за умови реінвестування тієї частини прибутку, яка звільнена від оподаткування; звільнення від імпортного ПДВ і мита на обладнання для виробництва без права відчуження цього обладнання впродовж 5 років; право органів місцевого самоврядування встановлювати пільгові ставки на податок на нерухоме майно, плату за землю, земельний податок [1].

Ускладнення політичної ситуації в країні і загострення соціально-економічних проблем призвело до ситуації фактичного ігнорування потреби розбудови такої інфраструктури і відсутності державної підтримки її створення. Поживалення процесів створення інноваційної інфраструктури в останні роки зафіксовано на рівні приватної ініціативи. Так, у квітні 2017 р. з'явився інноваційний парк UNIT.City, створений за ініціативою і при фінансуванні UFuture Investment Group. Проєкт став територіальним хабом, в якому розмістилися школа програмування UNIT.Factory, офіси стартапів, R&D-центри міжнародних компаній та інноваційні відділи українських підприємств [12]. Ще одним прикладом індустріального парку є «Промприлад Реновація», що розташований в Івано-Франківську на території місцевого заводу «Промприлад». Ініціатори проєкту – платформа «Тепле місто» – називають його «інноваційним центром», що покликаний працювати на перетині чотирьох напрямків: нової економіки, урбаністики, сучасного мистецтва та освіти [13]. У свою чергу, у 2019 р. йшла мова про ще один формат створення інноваційної інфраструктури – екотехнопарк. Ідея в тому, щоб побудувати великий дата-центр поблизу електростанції і використовувати ту

енергію, яку технічно важко або неможливо передати в магістральні мережі. «Еко» пов'язано з тим, що поряд буде створено ферми, де в теплицях утилізується відведене тепло [12].

Поряд з формуванням фізичних інноваційних структур відзначають і важливість створення віртуальної інноваційної інфраструктури, у т.ч. на основі формування цифрових екосистем та платформ. Це сприятиме як покращенню інноваційних процесів та комунікації стейкхолдерів під час створення інноваційної продукції, так і стимулюванню інвестицій, наприклад шляхом використання краудфандингових майданчиків для фінансування проєктів. Застосування цифрових технологій в інвестиційно-інноваційній діяльності дозволяє підвищити адаптивність елементів інноваційної інфраструктури до зовнішніх змін і скоротити витрати на формування та розвиток таких об'єктів. Крім того, така цифрова платформа дозволить сформувати інтерактивні карти розміщення інноваційної інфраструктури та особливостей співпраці партнерів, виділити лідерів у науці та високотехнологічному бізнесі, міститиме інформацію про проведення різних заходів (ярмарок, виставок, конференцій тощо), дозволить розширити комерційне застосування результатів НДДКР і можливості для інвесторів при пошуку проєктів, відстежувати результати реалізації інноваційних проєктів, забезпечити захист інтелектуальної власності.

Ефективною формою організації інноваційної діяльності вважається створення регіональних віртуальних технопарків та інкубаторів на базі провідних університетів. Основний фокус при цьому зосереджується не на створенні фізичної інфраструктури, а на формуванні і розвитку горизонтальних зв'язків та забезпеченні тісної взаємодії резидентів як в онлайн-форматі, так і в режимі онлайн. Технологічний розвиток регіону при

цьому забезпечується шляхом ефективної інтеграції бізнесу, науки та освіти і активізації процесу трансферу знань в межах технологічних чи індустріальних парків. Такого роду інноваційні структури докорінно змінюють структуру економіки регіонів. Оскільки провідними стають галузі, які потребують використання наукових знань і тісної співпраці з науково-дослідними та освітніми установами. Стабільний розвиток окремої галузі або сукупності галузей в регіоні сприятиме формуванню технологічного кластера і створенню нових робочих місць, залученню кваліфікованого персоналу, підвищенню оплати праці та матеріального добробуту працівників. Крім того в сукупності створюватиме мультиплікативний ефект, сприяючи розвитку взаємопов'язаних галузей. Характерна для технопарків наукова складова в оптимальному поєднанні з практичною підприємницькою діяльністю стане основою для активізації процесу комерціалізації розробок і стимулювання інноваційного розвитку.

Зважаючи на світові інноваційні тренди, які зосереджують увагу на високотехнологічних галузях як основі стратегічного розвитку національної економіки, резидентами технопарків виступають саме такі компанії. Технопарки, у свою чергу, надають резидентам комплекс різних послуг, що включає консультування з юридичних питань, проведення маркетингових досліджень, розроблення бізнес-плану та технічної документації, залучення інвестицій тощо. Крім того, технопарки можуть проводити різноманітні освітні заходи, акселераційні програми для стартапів, здійснювати навчання тощо.

Висновки. Таким чином, на сучасному етапі важливого значення набуває створення організаційно-економічних умов для інвестиційно-інноваційного розвитку територій та регіонів, що можливо реалізувати шляхом розбудови такої інноваційної

інфраструктури як технологічні та індустріальні парки. Досліджено вітчизняний досвід створення різного роду суб'єктів інноваційної інфраструктури. Розглянуто приклади світового досвіду розбудови технопарків. Обґрунтовано доцільність створення індустріального парку та віртуальної цифрової інфраструктури забезпечення його діяльності як базису активізації інвестиційно-інноваційного розвитку територій та регіонів.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1 Дикань В. Л. Розбудова індустріальних парків як основа економічного відродження України. *Innovative educational technologies: european experience and its application in training in economics and management: Scientific and pedagogic internship* (October 10 – November 20, 2022., 2022. Riga, Latvia). Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. pp. 45-47.

2 Зельдіна О. Поняття інвестиційно-інноваційної моделі в умовах сталого розвитку економіки України. *Господарське право і процес*. 2020. № 7. С. 83-88.

3 Корінь М. В., Абдуллаєв А. І., Польгуй Д. Г. Розроблення моделі управління інвестиційним забезпеченням проєктів розвитку інфраструктури залізничного транспорту в умовах транскордонної співпраці. *Вісник економіки транспорту та промисловості*. 2019. № 67. С. 238-247.

4 Кублікова Т., Кузнецова І. Розвиток інноваційної інфраструктури як основа процесів диверсифікації економіки України. *Економічний аналіз*. 2022. Т. 32. № 1. С. 58-70.

5 Родченко В. Б., Прус Ю. І. Глобальні орієнтири просторового розвитку в сучасних умовах: виклики для України. *Соціальна економіка*. 2018. Вип. 55. С. 50-61.

6 Стегней М. І. Інвестиційно-

інноваційні доміанти сталого розвитку територіальних одиниць. *Економіка і суспільство*. 2015. Вип. 1. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/1_ukr/09.pdf (дата звернення: 07.12.2022).

7 Стан розвитку інноваційної інфраструктури. *Міністерство економіки України : веб-сайт*. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=022cfe7f-2c18-4545-ab69-1a3a39aea3f8&title=StanRozvitkuInnovatsiinoiInfrastrukturi> (дата звернення: 15.12.2022).

8 Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 р. № 526-р. *Законодавство України : веб-сайт*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 17.12.2022).

9 Китайський економічний слід в Україні: аналітична записка. *Центр економічної стратегії : веб-сайт*. URL: <https://ces.org.ua/chinese-money-in-ukraine/> (дата звернення: 05.12.2022).

10 Питання створення технопарків та інноваційних структур інших типів: Розпорядження Президента України від 23.01.1996 р. № 17/96-рп. *Законодавство України : веб-сайт*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/17/96-%D1%80%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.12.2022).

11 Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16.07.1999 р. № 991-XIV. *Законодавство України : веб-сайт*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14#Text> (дата звернення: 15.12.2022).

12 8 технологічних революцій України. Революція сьома: технопарки. *techiia.com : веб-сайт*. URL: <https://techiia.com/ua/news/8-tehnologichnih-revolucij-ukrayini-revoluciya-soma-tehnoparki> (дата звернення: 17.12.2022).

13 Скляров Р. Інноваційні парки:

досвід України і світу. *business.ua* : веб-сайт. URL: <https://business.ua/strategies/5757-innovatsijni-parkidosvidukrajini-21.ta-svitu> (дата звернення: 17.12.2022).

REFERENCES

- 1 Dykan, V. L. (2022) -Development of industrial parks as a basis for the economic revival of Ukraine, *Innovative educational technologies: european experience and its application in training in economics and management: Scientific and pedagogic internship* (October 10 – November 20, 2022., 2022. Riga, Latvia). Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. pp. 45-47.
- 2 Zeldina, O. (2020), -The concept of an investment and innovation model in the context of sustainable development of the Ukrainian economy, *Hospodarske pravo i protses*, vol. 7, pp. 83-88.
- 3 Korin, M. V., Abdullaiev, A. I., Polhui, D. H. (2019), -Development of a model for managing investment support for railway transport infrastructure development projects in the context of cross-border cooperation, *Visnyk ekonomiky transportu ta promyslovosti*, vol. 67, pp. 238-247.
- 4 Kublikova, T., Kuznietsova, I. (2022), -Development of innovative infrastructure as a basis for the diversification of the Ukrainian economy, *Ekonomichniy analiz*, vol. 32, no. 1, pp. 58-70.
- 5 Rodchenko, V. B., Prus, Yu. I. (2020), -Strategic priorities of spatial and economic development of the regions of Ukraine, *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, vol. 16.1, pp. 133-145.
- 6 Stehnei, M. I. (2015), -Investment and innovation dominants of sustainable development of territorial units, vol. 1, available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/1_u
- 7 *Ministry of economy of Ukraine* (2021), -State of innovation infrastructure development, available at: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=022cfe7f-2c18-4545-ab69-1a3a39aea3f8&title=StanRozvitkuInnovatsiinoiInfrastrukturi> (accessed 15.12.2022).
- 8 *Legislation of Ukraine* (2019), -Resolution Of The Cabinet Of Ministers Of Ukraine -On approval of the innovation development strategy for the period up to 2030, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text> (accessed 17.12.2022).
- 9 *Center for economic strategy : website* (2022), -China's economic footprint in Ukraine: an analytical note, available at: <https://ces.org.ua/chinese-money-in-ukraine/> (accessed 05.12.2022).
- 10 *Legislation of Ukraine* (1996), -Decree of the President of Ukraine -Issues of creating technology parks and other types of innovative structures, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/17/96-%D1%80%D0%BF#Text> (accessed 17.12.2022).
- 11 *Legislation of Ukraine* (1999), -About the special regime of innovation activity of Technology Parks, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14#Text> (accessed 15.12.2022).
- 12 *techiia.com: website* (2022), -8 technological revolutions of Ukraine. Revolution seven: technoparks, available at: <https://techiia.com/ua/news/8-tehnologichnih-revolucij-ukrayini-revoluciya-soma-tehnoparki> (accessed 17.12.2022).
- 13 Skliarov, R. (2021), -Innovation parks: experience of Ukraine and the world, available at: <https://business.ua/strategies/5757-innovatsijni-parkidosvidukrajini-21.ta-svitu> (accessed 17.12.2022).